ÅRSRAPPORT

2019

haugalandmuseet.no

HAUGA
LAND
MUSEET

Innhold

VIRKSOMHETEN 3
Hovedresultat 3
Forsvarlig og effektiv drift 4
Finansiering 4
Haugalandmuseets organisasjon og nettverk 4
Styret 4
Frivillighet 5
Arbeidsmiljø, HMS og likestilling 5
Årsverk 5
Universell utforming 5
Ytre miljø 5
ADMINISTRASJON 6
Kommunikasjon 7
FORMIDLING 8
Undervisning 8
Utstillinger 9
Arrangement 11
Utviklingsarbeid 12
Publikumsutvikling 12
FORVALTNING 13
Samlingsutvikling 13
Digitalisering og katalogisering 15
Revisjon og vurdering av samlinger 15
Publisering på Digitalt Museum 16
Forbyggende konservering 17
Konservering 17
Magasin 17
DRIFT OG BYGNINGSVERN 18
Drift og vedlikehold 18
Bygningsvern 19
Kulturlandskap 21
Sikring 21
FORSKNING 22
FORNYING 23

Fem kvinner, maleri, Ragnvald Eikeland 1954. Fra kunstsamlingen i Haugesund billedgalleri.

VIRKSOMHETEN

Haugalandmuseet er kunst og kulturhistorisk museum for Nord-Rogaland. Kommunene Bokn, Haugesund, Tysvær, Utsira og Vindafjord eier museet. Våre museumsavdelinger er etablert fra 1913 og framover. Vi er et desentralisert museum og er nær innbyggerne i små og store lokalsamfunn.
I strategisk dokument 2020-2025 er hav et overordna strategisk satsingsområde for Haugalandmuseet. Regionen har små og store kystsamfunn, inne i fjordene, langs skipsleia og på øyer i havgapet. Havet er omskiftelig, og har krevd og gitt rom for endring og omstilling. Havet har til alle tider preget livsgrunnlaget og mentaliteten på Haugalandet. I planperioden vil havet og endring bli gjenspeilt både i formidling, forsking og forvaltning. Andre tematiske satsinger er nasjonale minoriteter, foto, krig og høytrykkskunst. Mål og tiltak knyttet til disse temaene blir integrert i fokusområdene, og i fag- og handlingsplanene til Haugalandmuseet.

Hovedresultat

Haugalandmuseet har i 2019 lagt et godt grunnlag for videre utvikling. Haugalandmuseet er organisert som et aksjeselskap eid av fem kommuner i regionen, og har et kompetansestyre. Vi har fått på plass en ny organisasjon, og laget rutiner og infrastruktur i det nye selskapet.

Haugalandmuseet er fra 2019 drifts- og eiendomsselskap med ansvar for store kunst – og kulturhistoriske samlinger og mange formidlingsarenaer i Nord-Rogaland. Det nye styret har lagt vekt på å bli kjent i regionen, og har i det første driftsåret utarbeidet strategi 2020-2025.

Forsvarlig og effektiv drift

Omorganiseringen i 2019 er gjort for å ha en forsvarlig og effektiv drift. De eksterne rapportene fra Telemarksforskning viste at museets organisasjon burde omstruktureres, og det er gjort fra 01.01.2019. Haugalandmuseet AS har ny eierstruktur, nytt avtaleverk og større driftsansvar med reell styringsrett i selskapet.

Finansiering

Haugalandmuseet har i driftsåret fått på plass en grunnfinansiering med sterk lokal forankring. Eierkommunene finansierer 37% av ordinært driftstilskudd, Rogaland fylkeskommune 32% og Staten 31%.

I driftsåret 2019 har museet overtatt drifts- og eieransvar for flere avdelinger. Det har vært en innkjøringsperiode med mange ukjente faktorer, og ting har gått seg til etter hvert. På grunn av de mange ukjente faktorer la styret og administrasjonen opp til en forsiktig økonomi i 2019 for å sikre sluttresultatet. Som et større driftsselskap med ansvar for 14.700 m2 bygningsmasse var det også ønskelig å sette av midler i et vedlikeholdsfond, noe som er gjort i 2019.

Med felles regnskap for hele selskapet har vi også fått tall for egeninntjeningen, noe som avdelingene tidligere hadde i egne, selvstendigstående regnskap. Egeninntjeningen i Haugalandmuseet er derfor bedret i 2019, og museet vil fortsette å ha fokus på å bedre egne inntekter.

Haugalandmuseets organisasjon og nettverk

Haugalandmuseet er organisert i fire fagavdelinger: Administrasjon, formidling, forvaltning og drift. Fagavdelingene arbeider på tvers av organisasjonen, og de ansatte har arbeidsplassen sin på fire av lokasjonene. Haugalandmuseet deltar i de nasjonale museumsnettverkene for kunst, mangfold, fiskeri og kystkultur samt foto.

Styret

Det nye styret ble valgt på generalforsamlingen i februar 2019, og har per 31.12.2019 følgende medlemmer:

Ingvar Frøyland, styreleder
Linda Bruås
Geir S. Toskedal
Hege Hauge Tofte
Johan Rokstad
Astri Furumo
Grethe Paulsen Vie

Varamedlemmene er Arnstein Eek, Ann Jeanett Sunde Olaussen, Hege Haukeland Liadal, Jon Müller, Ingjerd Kristin Ellingsen og Grethe Lunde Øvrebø.

De ansatte gruppert i fagavdelinger; f.v. formidling, drift, administrasjon og forvaltning. Foto: Haugalandmuseet/Cathrine Glette

Frivillighet

Haugalandmuseet har flere venneforeninger. Haugalandmuseets-venner, Arquebusmuseets-venner og Nedstrand museums- og historielag. De frivillige har utført 2 årsverk, og har deltatt i forvaltning, formidling og drift.

Arbeidsmiljø, HMS og likestilling

Haugalandmuseet har verneombud, og det ble i 2019 valgt AMU-utvalg med fire representanter; to fra arbeidstakerne og to fra ledergruppa. I 2019 var det fire samlinger for alle ansatte der det ble lagt fram årsplan, diskutert strategi og tatt opp HMS-arbeid. Alle ansatte reiste på studietur til Stockholm høsten 2019, og det har vært flere sosiale samlinger i løpet av året. Fagavdelingene har hatt fagsamlinger, og ansatte har deltatt på kurs og seminarer lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Samlet sykefravær er 74 dagsverk, hvilket utgjør 13,6%. Det relativt høye sykefraværet skyldes langtidssykemeldinger som er lite relatert til arbeidsplassen. Det har vært innrapportert en skade i 2019.

Årsverk

Haugalandmuseet utførte 19,5 årsverk i 2019. Av dette utgjorde 1,3 årsverk timelønnede museumsverter. Selskapet hadde 21 fast ansatte, 13 kvinner og 8 menn. Styret besto av 4 kvinner og 3 menn.

Universell utforming

I 2019 fikk Haugesund billedgalleri utbedret sin universelle utforming med elektriske dører i hovedinngangen. Store deler av bygningsmassen Haugalandmuseet holder til i er ikke universelt utformet, og vil kreve investeringer for å være tilgjengelig for alle.

Ytre miljø

Selskapet forurenser ikke det ytre miljø ut over det som er naturlig for denne type virksomhet.

Deltagerne på Norges museumsforbund sitt landsmøte i Haugesund samlet i bystyresalen i Haugesund Rådhus 2. april 2019. Foto: Grethe Nygaard.

ADMINISTRASJON

Året 2019 har bydd på store organisatoriske endringer for Haugalandmuseet AS. 01.01.2019 ble syv museer i regionen konsolidert til ett museum med felles styre og administrasjon. De ansatte er samlet i fagavdelingene formidling, forvaltning, drift og administrasjon. Det er innarbeidet nye administrative rutiner der mobil og data er gode hjelpemidler.

Haugalandmuseet publiserte februar 2019 en ny nettside, og dette var et stort løft fra forrige nettside fra 2005 som var gått ut på dato. Tanken var å ha en lett og oversiktlig nettside hvor det ville være mulig å legge inn bestillinger for omvisning, få en oversikt over arrangement og utstillinger. Mens Facebook skulle brukes som nyhetskanal for museet, var tanken at nettsiden skulle brukes som et informasjonssenter for hva som skjer på museet gjennom året. Dette føler vi at vi har lykkes med å få til. Det er også positivt at nettsiden kontinuerlig er under utvikling og det stadig blir lagt til nye brukerfunksjoner for å gjøre nettsiden mest mulig brukervennlig for våre besøkende.

September 2019 gikk Haugalandmuseet over til nytt telefonsystem. På grunn av mange ansatte som er på fire hjul rundt om i regionen måtte vi få et mobilt telefonsystem. Løsningen falt dermed på et felles mobiltelefonsystem som bemannes av et sentralbord i tidsrommet 10:00-14:00. Det gamle telefonsystemet ble faset ut i desember 2019.

En av de større utfordringene vi i administrasjonen hadde var å flytte regnskap, lønn og rapportering over til en skybasert løsning. På den måten kan man nå hverandre selv om folk er på fire hjul rundt om i regionen. Haugalandmuseet besluttet dermed å gå over til Visma.net juni 2019. På samme tid gikk vi også over til nytt lønnsprogram som er linket sammen med forskjellige utleggsapper, for å gjøre det enklest mulig for de ansatte å lage reiseregninger. For å gjøre det enklere for våre ansatte ble det også opprettet like kassasystemer på våre bemannede avdelinger. Karmsund folkemuseum, Dokken museum, Haugesund billedgalleri og Arquebus ble lagt til i samme kassasystem, og i tillegg fikk avdelingene Vipps for å kunne gi våre besøkende et godt tilbud.

For å kunne ha en fellesløsning for e-post, og for å kunne ha mulighet til å koble seg til Outlook så vi det som nødvendig å gå over til Office 365. Dette ville gi en felles løsning som var lik for alle ansatte. Dette gav også de ansatte mulighet til å dele filer mellom seg gjennom One Drive-løsningen til Microsoft. Haugalandmuseet ble også et knutepunkt mellom cruiseturismen og museene i regionen, og all omvisning ble nå bestilt og booket hos administrasjon i Haugalandmuseet.

Kommunikasjon

«Handlingsplan for kommunikasjon 2019» fulgte museets overordnede mål og visjoner, slik de er beskrevet i strategidokumentet 2016-2020. I 2019 ble det satt av både personal og økonomiske ressurser til arbeidet med kommunikasjon og markedsføring. Det ble arbeidet særskilt med bygging av merkevaren Haugalandmuseet, profilering av utstillinger og arrangement, styrking av Haugalandmuseet sin tilstedeværelse i digitale og sosiale kanaler og strategisk bruk av sosiale medier.

Ny felles nettside ble lansert januar 2019 - haugalandmuseet.no.
Haugalandmuseet har en felles Facebook-side og to Instagram kontoer for Haugalandmuseet og Haugesund billedgalleri. Antallet følgere på Facebook økte med 60 % i 2019.

Nettsidebesøk på Haugalandmuseets hjemmeside var 52 183 besøk per 31.12.2019. Nettsidebesøket har gått ned, men er antakelig mer reelt i og med at det er ny utregningsmåte på den nye hjemmesiden. Fra 2019 telles «økter» eller «besøk» på nettsiden og det vil si at dersom én person navigerer seg mellom ulike undersider på nettsiden vil det fortsatt bare telle som ett besøk. Dette gjelder i 24 timer.

På sosiale medier har Haugalandmuseet fått 2714 følgere på Facebook pr. 31.12.2019, mens det i 2018 var 1078. På Instagram har den nye Instagramkontoen @Haugalandmuseet fått 800 følgere, og @Haugesund billedgalleri har 1 273; til sammen 2 073 følgere på Instagram. Til sammen på sosiale medier som Facebook og Instagram har Haugalandmuseet totalt 4 787 følgere per 31. desember 2019.

Trykking på tekstil under HIT-festivalen i april. Foto: Haugalandmuseet/Grethe Paulsen Vie

FORMIDLING

Fokus på bred formidling til mange ga gode resultater: Vi fikk tidenes beste besøkstall i 2019! Formidlingsavdelingen ble i 2019 utvidet med fast formidler på Haugesund Billedgalleri slik at det per 31.12.2019 var fem faste formidlere i Haugalandmuseet. Styrket tilbud til besøkende ga flere cruiseturister, en internasjonal kunstfestival var publikumssuksess og en temporær utstilling om fantasidyr var en magnet på barnefamilier.

Undervisning

Haugalandmuseet legger stor vekt på formidling til barn og unge. Vi har et godt samarbeid med DKS i de ulike kommunene, og har i år hatt syv obligatoriske undervisningsopplegg for skoleklasser i Haugesund, Tysvær, Vindafjord og Bokn samt et opplegg på vegne av DKS Rogaland: *Møt museene,*

Trykk i tida, Vårslepp, Tollbua, Dragseid, Byggeskikk og D.D.S.Ø.IF. (Dyr du skulle ønske ikke fantes). Den temporære utstillingen og formidlingstilbudet høsten 2019 ble en knallsuksess med mye folk og svært gode tilbakemeldinger. I tillegg har vi bestillingstilbud til skoler og barnehager om å besøke skolestuene i regionen, Hiltahuset på Røvær, Ørpetveit museumsgård, Nordvegen historiesenter, Arquebus krigshistorisk museum, friluftsmuseet i Dokken og Karmsund folkemuseum. En oversikt over bestillingstilbudene i hele Haugalandmuseet ble sendt til alle skoler og barnehager, med mulighet til å bestille plass på den nye nettsida til museet. Flere og flere VGS-skoler i distriktet nytter seg av tilbudene til Haugalandmuseet

Haugesund billedgalleri leide også i 2019 inn kunstformidler på timebasis og kunstmuseet fikk pedagogressurser gjennom Haugalandmuseet. Utgifter til pedagogtjenester i forbindelse med Nasjonalmuseets vandreutstillinger dekkes av Nasjonalmuseet.

Haugesund billedgalleri hadde fire pedagogiske opplegg rettet mot skolene. I opplegget «Møt museene!» fikk 1. klassinger i Haugesund kommune og 3. klassinger i Tysvær et skreddersydd formidlingsopplegg. I utstillingen «Visuelle nabolag» var det omvisning og workshops, mens det i forbindelse med HIT-festivalen ble gjennomførte en rekke workshops i monumentale trykk for ungdomsskoleelever i distriktet ved grafiker Ivar Rudi og Per Inge Iversen. Trykkene ble stilt ut i paviljongen i Byparken.

I utstillingen «Gerhard Munthe – Eventyrlige interiører» produsert av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design var det omvisning og workshops i utstillingen. Gerhard Munthe-utstillingen ble formidlet via DKS Haugesund til 10. klassingene. Barnehager, og andre skoletrinn fikk også tilbud om omvisning og workshop i utstillingen.

Utstillinger

Kunst

Haugesund billedgalleri produserer årlig flere utstillinger basert på egen samling. I tillegg samarbeider museet med Landsdekkende program i Nasjonalmuseet og andre museer og kunstinstitusjoner. Billedgalleriet er visningsarena for salgsutstillingene til Haugesund kunstforening. Det ble vist åtte utstillinger i regi av Haugesund kunstforening i 2019.

11.03.2018-26.04.2019, Haugesund billedgalleri: «Jorden rundt med Tjørhom-samlingen». Ola Tjørhom samlet i mange år høytrykk (tresnitt, trestikk og linoleumssnitt) fra inn- og utland. I jobb- og fritidssammenheng fikk han anledning til å bli kjent med tresnittkunstnere og arbeidene deres, verden over. Til utstillingen plukket vi ut kunstverk fra ulike verdensdeler. Formålet med utstillingen var å vise hvor rik og mangfoldig tresnittkunsten er.

05.08.2016-26.04.2019, Haugesund billedgalleri: «Glimt fra norsk kunsthistorie – samlingen i perspektiv #8». Utstillingen gav et innblikk i utviklingen i norsk kunsthistorie fra 1870-tallet og framover, til og med midten av 1950-tallet, illustrert ved anerkjente nasjonale og regionale kunstnere.

02.11.2018-26.04.2019, Haugesund billedgalleri: «Trygve Goa – linoleumssnitt». Utvalg fra samlingen.

01.02.-17.04.2019, Haugesund billedgalleri: «Visuelle nabolag», prod. Nasjonalmuseet. Kan man stille ut masseproduserte gjenstander sammen med unike kunstverk i én og samme utstilling? Vandreutstillingen «Visuelle nabolag» ville gi et skråblikk på Nasjonalmuseets samling ved å vise til uventede fellestrekk mellom kunst, design og arkitektur.

10.05-04.08.2019, Haugesund billedgalleri: «HIT-utstillingen – Trykk i tiden!» Haugesund Internasjonale Tresnittfestival. Haugesunds største kunsthappening gjennom tidene. 160 kunstnere deltok fra 40 ulike land. Den eneste kunstfestivalen i Nord-Europa med fokus på tresnittkunst.

18.08-29.09.2019, Haugesund billedgalleri: «Filmfestivalutstillingen 2019 – Christian Messel». Et samarbeid mellom Haugesund kunstforening, Den norske filmfestivalen og Haugalandmuseet-Haugesund billedgalleri. Formålet med utstillingen er å vise aktuelle norske samtidskunstnere.

06.09.2019-16.02.2020, Haugesund billedgalleri: «Gerhard Munthe – Eventyrlige interiører». Munthe er kanskje mest kjent som billedkunstner, men den mest originale og betydelige innsats gjorde han innenfor design og interiør. Flere originalverk ble vist i utstillingen produsert av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

06.09.2019-01.03.2020, Haugesund billedgalleri: «Malene Førland – kunstvev». I forbindelse med Gerhard Munthe-utstillingen løftet vi fram vår lokale billedveverske som benyttet motiv av Munthe som forelegg for sine arbeider. Utstillingen viste arbeider fra kunstmuseets egen samling, i tillegg til arbeider velvilligst utlånt av Karmsund folkemuseum.

28.09.2019-02.08.2020, Haugesund billedgalleri: «Byen – rom for estetikk», utvalg fra Tjørhom-samlingen. Motiv og tematikk i delsamlingen spenner vidt. Utstillingen viser motiv av bymiljø og arkitektur. Utvalget rommer lavmælte hus i tradisjonell byggeskikk, staselige arkitektoniske mesterverk i form av kirker og slott, landsbyer og storbyer. Formålet med utstillingen var å vise hvordan kunstnerne på ulikt vis utnytter mulighetene. Felles for alle arbeidene er at de er utført i teknikken høytrykk.

28.09.2019-02.08.2020, Haugesund billedgalleri: «I storm og stille», utvalg fra samlingen. Kunstmuseets samling inneholder i overkant av 2500 arbeider. Utstillingen viser et utvalg kunstnere med tilknytning til Rogaland og Hordaland. Kunstnere i utstillingen: Severin Loge, Nikolai Astrup, Bernt Tunold, Ole Frøvig, Fredrik Kolstø, Knut Baade, Lauritz Haaland, Hjalmar Johnssen, Norvald Valand, Nils Krantz, Gabriel Dahl, Peer Lorentz Dahl, Frank Wathne, Eva Synnestvedt, Magnus Gjertsen, Arne Kavli, Trygve Goa, Annalise Convad, Frank Wathne, mfl.

28.09.2019-02.08.2020, Haugesund billedgalleri: «Atlantic Footprints – Thomas Kilpper».
Et gjensyn med tresnittinstallasjonen av den tyske kunstneren Thomas Kilpper. Installasjonen er innkjøpt av Haugesund billedgalleri og Kilppers første permanente museale installasjon.

Kulturhistorie

Haugalandmuseet hadde i 2019 10 faste kulturhistoriske utstillinger og to vandreutstillinger. I tillegg produserer eller leier vi årlig inn skiftende utstillinger. Årets temporære utstillinger var:

01.02.2018-15.08.2019, Karmsund folkemuseum: «Tingenes tilstand". Utstillingen handlet om museets samlinger og var et konkret resultat av mange års arbeid med å skaffe oversikt og gjennomføre kulturhistoriske vurderinger av samlingene. I utstillingen ble gjenstandsgruppene kommoder, sofaer og stoler vist fram, revidert og vurdert. Refleksjon rund innsamling og avhending var en del av formålet med utstillingen.

05.10.2019-31.01.2020, Karmsund folkemuseum: "DDSØIF" - Doktor Proktors sensasjonelle samling av Dyr Du Skulle Ønske Ikke Fantes (DDSØIF). Haugalandmuseet laget undervisningsopplegg til to klassetrinn og hadde flere aktivitetsdager knyttet til utstillingen. Elever fra Håvåsen skole ble invitert til å stille ut sine fantasidyr i leire.

01.01.2019-31.01.2019, Vindafjord og Bokn: «Rom for alle?» - en vandreutstilling produsert ved museet. Det er en mindre utgave av en utstilling vist i 2018. Utstillingene er produsert med utgangspunkt i dokumentasjonsprosjektet "Rom for alle?", med særlig vekt på fotodokumentasjon av tigging og fattige tilreisende EØS borgere. Prosjektet ble gjort i samarbeid med Vest-Agdermuseet.

Arrangement

Arrangementene til Haugalandmuseet er åpne for alle, med mer program enn et vanlig publikumstilbud. Målsettingen vår er å få til aktiviteter på alle avdelingene.

På Haugesund billedgalleri har det vært Kulturnatt 2019, konserter med fylkesmusikerne MUNOR, Saxofonkvartett Current og PODIUM-festivalen 2019. På Karmsund folkemuseum er det faste arrangement som januarforedrag, museumsstafett, museumskvarter og strikkekafé. På Vindafjordmuseet er det trilletreff og folkemusikktreff gjennom hele året

Haugesund billedgalleri har også familieverksted på søndager, kunstpauser med gratis omvisning i aktuelle utstillinger, omvisning og foredrag på dag- og kveldstid, seminar og workshops under HIT/AVTRYKK-festivalen 9.-12. mai 2019, workshops for frivillige, museumsstafett og ARTung – unge kunstformidlere i Haugesund billedgalleri.

ARTung er Haugesund billedgalleris tilbud for kunstinteressert ungdom i aldersgruppen 13-19 år. Våren 2019 bidro ARTung-ungdommene som workshopassistenter under HIT- og AVTRYKK festivalen. Høsten 2019 holdt de en tegneserie-workshop under I-CAN International Comics and Animation festival of Norway. I tillegg stod de for gjennomføringen av ulike familieaktiviteter i Haugesund billedgalleri under Kulturnatt 19. oktober 2019.

I forskjellige avdelinger har vi arrangert ferieaktiviteter, Superlørdag, Den kulturelle spaserstokk, workshops, barneaktiviteter, Museumsjazz, Seniorfestival og Kulturnatt. Vi har arrangert aktivitetsdager med verksted i Vindafjord, Nedstrand, Karmsund og Nordvegen. Formidlerne har tatt imot grupper på kveldstid og hatt foredrag i foreninger med tema jul, påske, 17. mai, Haraldstøtta, byvandring og omvisninger i ulike avdelinger.

Museets kompetanse er etterspurt. Vårt pilotprosjekt om vurdering av samlinger er lagt merke til, og var åpningsforedraget på årsmøtet til Norges Museumsforbund og foredrag på samlingsforvaltningsseminar i Sverige. I forbindelse med restaureringsprosjekter vi har gjennomført de siste årene har vi også fått kunnskap om komposisjonsmaling, noe som førte til foredrag på regionalt bygningsvernseminar i Egersund.

Haugalandmuseet har i 15 år dokumentert romanifolkets kulturhistorie, og får mange forespørsler om å holde foredrag. Senioruniversitetene i Vestland og Rogaland, men også videregående skole og Røde Kors har bedt om foredrag om de båtreisende på Vestlandet gjennom hele 2019.

Byvandringer er populært, med forskjellig tema som tårnbyen, arkitektur eller skumle strøk gjennom tidene. Fotoforedrag er også etterspurt, og ansatte på museet har 10-15 forskjellige foredrag å by på til foreninger og andre som er interessert. Ansatte ved museet holdt foredrag på fire nasjonale seminar i 2019, samt ett foredrag i utlandet.

Museumsavdelingene i regionen har hatt ulike åpningstider. Noen museer er helårsåpne, noen er åpne i sommersesongen og noen er søndagsåpne om sommeren. I 2019 er åpningstidene harmonisert og det er innført én felles billettpris. Nytt av året var lørdagsåpent på Karmsund folkemuseum. Der er det et mål å tilby en aktivitet hver helg, for eksempel filmvisning, barneaktivitet eller omvising. Alle

avdelingene i museet hadde sommeråpent med tilbudet 2 for 1 – besøk to museer for prisen av ett i løpet av to dager.

Utviklingsarbeid

Formidlerne i Hauglandmuseet har faste møter til planlegging og utviklingsarbeid. Vi har besøkt Sunnhordland museum for inspirasjon og idéutvikling og deltatt på ulike formidlingsseminar. Vi deltok på forskjellig vis under Norges Museumsforbunds årsmøte i april og på den internasjonale tresnittfestivalen - HIT-festivalen – i mai.

I 2019 ble det laget sommerbrosjyre for alle avdelingene. Formidlingstilbudet Gamle Haugesund ble digitalisert og tilgjengelig på nettsiden til museet. I samarbeid med forvaltningsavdelingen ble et nytt opplegg: «Levende historie» utviklet, med ny bruk av Losahuset i Dokken til formidling. Formidlingstilbud på ulike avdelinger til grupper med spesielle behov - GLIMT - er utviklet og ferdigstilt i 2019, og arbeidet starter opp mars 2020. Det er laget en egen brosjyre som er sendt ut.

Nytt undervisningsrom på Vindafjordmuseet er tatt i bruk, og arbeidet med nytt formidlingsmateriell for Arquebus krigshistorisk museum er i gang i 2019. Vi markedsfører oss via de nye nettsidene, mer bevisst bruk av Facebook, brev med invitasjoner direkte til skoler og barnehager i tillegg til brosjyrer og annonser i aviser.

Publikumsutvikling

Museum	2017	2018	2019
Karmsund folkemuseum, Dokken, Hesthammer, Ørpetveit, Slettesbøsmia, formidling utenfor lokale	16548	14820	20041
Mikal L. Klovning på Utsira	100	50	70
Bokn bygdemuseum	100	129	60
Arquebus krigshistorisk museum	3602	3626	4347
Haugesund billedgalleri	9802	9067	11454
Hiltahuset på Røvær	1031	847	815
Vindafjordmuseet	762	899	779
Nedstrand bygdemuseum	701	730	501
Nordvegen historiesenter	3971	4039	4220
Totalt	**36617**	**34207**	**42287**

Tidenes beste besøk skyldtes flere forhold:

1. Cruiseturismen øker årlig – rundt 100.000 cruiseturister besøkte regionen i 2019
2. Den internasjonale tresnittfestivalen var en publikumssuksess
3. Den temporære fantasiutstillingen var en publikumsmagnet for barnefamilier
4. 2 for 1 – tilbudet til Haugalandmuseet i sommerhalvåret var populært

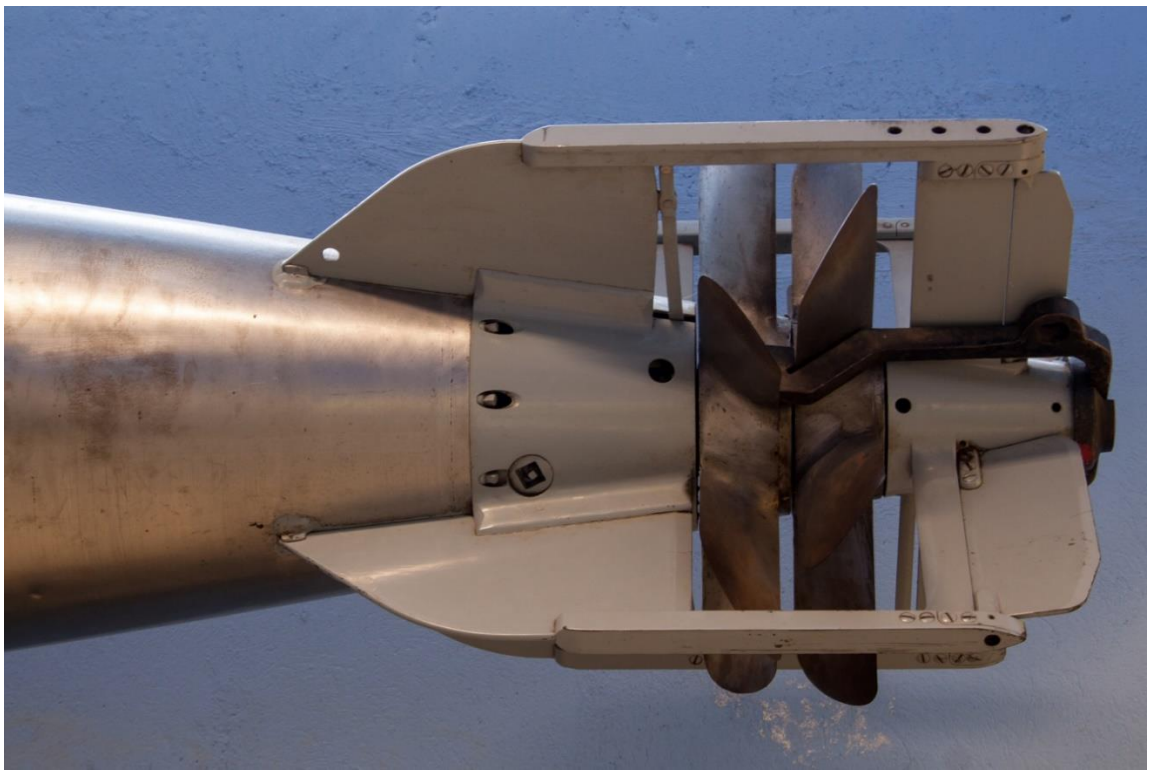

Torpedo i utstillingen ved Arquebus krigshistorisk museum. Foto: Haugalandmuseet/Cathrine Glette

FORVALTNING

Dokumentasjon, oversikt og tilstandsvurderinger har vært prioriterte oppgaver i 2019. God innsats fra faste ansatte, prosjektansatte og Fellestjenestene i Rogaland, bidro til at et stort antall fotografier, gjenstander og bygninger ble registrert i 2019. Avdelingen besto i 2019 av to fast ansatte, og to prosjektstillinger. Haugalandmuseet er også arbeidsgiver for felles fotoarkivarstilling for museene i Rogaland (Fellestjenestene).

Haugalandmuseet har nå overtatt eierskapet til ni museumssamlinger og vi har i løpet av året skaffet oss en større oversikt over omfanget av samlingene, samt tilstand, både på oppbevaringsforhold og objekter. Ved slutten av året summerte vi opp eierskapet til 670 000 fotografier, 75 000 gjenstander, 2600 kunstverk, 1700 audiovisuelle objekter, 56 kulturhistoriske bygninger og 150 hyllemeter arkiv. Vi har avdekket dårlige bevaringsforhold for flere av samlingene, og foretok noen strakstiltak som en følge av dette. Vi har også gjennomført et stort revisjonsprosjekt, som ga ny oversikt og innsikt i syv kulturhistoriske samlinger. Et regionalt dokumentasjonsprosjekt for kunst førte til revisjon og ny fotografering av 13 kunstverk.

Samlingsutvikling

Samlingsutviklingen omfatter både innsamling og avhending. Vi mottar hvert år gaver til de kulturhistoriske samlingene. Inntak skjer etter nøye vurdering: om det tilfører samlingene noe nytt, og om det er relevant i forhold til museets mål, strategi og innsamlingspolitikk. Avhending av kulturhistorisk materiale foregår i mindre skala hvert år. Årsaken til avhending kan variere – det kan være objekter som er helt eller delvis ødelagt, eller objekter som er vurdert avhendet i et av våre vurderingsprosjekter. Vi har i år avhendet 23 objekter som tilhører Mælandsgården i Skudeneshavn, som en følge av at Karmøy kommune ikke er eier i Haugalandmuseet AS. Kunstsamlingen utvikles gjennom innkjøp av nye verk. Innkjøp foretas av en innkjøpskomité, som gjør vurderinger ut ifra strategi og innsamlingspolitikk. Nedenfor beskrives noe av tilveksten til samlingene i 2019.

Kunst

Tjørhom-samlingen i Haugesund billedgalleri

Ola Tjørhom, Stavanger, donerte sin samling av høytrykk (tresnitt, trestikk og linoleumssnitt) til Haugesund Billedgalleri i 2008 og i 2015. Samlingen består av 311 nasjonale og internasjonale høytrykk, samt kataloger og kunstfaglig litteratur.

Kunstmuseet arbeider fortløpende med visning og formidling av Tjørhom-samlingen. I 2019 ble utstillingene «Jorden rundt – med Tjørhom-samlingen» og «Byen- rom for estetikk» vist i utstillingssalen Meling 1. Haugesund Internasjonale Tresnittfestival 2019 ble arrangert i mai. Festivalen og utstillingen kom i stand som følge av Ola Tjørhoms ønske ved overrekkelsen av donasjonen. HIT-festivalen er den eneste festivalen i Nord-Europa med fokus på høytrykk. Årets sommerutstilling var høytrykksutstillingen «HIT-Trykk i tiden» med deltakelse av 160 kunstnere fra 40 ulike land. Det er skrevet egen rapport for HIT/AVTRYKK-utstillingen, og utstillingene fra Tjørhom-samlingen er omtalt under Formidling.

Nye kunstverk

I 2019 ble 11 kunstverk innlemmet i samlingen (6 mannlige kunstnere og 2 kvinnelige kunstnere). Årets tilvekst er i tråd med kunstmuseets innsamlingsplan. Kunstmuseets samling har en hovedvekt når det gjelder arbeider av kunstnere eller verk med tilknytning til Vestlandet. Museet har også nasjonal og internasjonal høytrykkskunst som et tyngdepunkt i samlingen. Kunstnerne Johannes Christopher Gerard (Nederland/Tyskland), Ajk Björn Piercc (Polen) og Faith McManus (New Zealand) donerte sine arbeider fra tresnittutstillingen «HIT- Trykk i tiden!» til museet. Stavanger museum ga et verk av Rogaland-kunstneren Lauritz Haaland (1855-1938) i gave til kunstmuseet. Motivet var fra museets dekningsområde og museet har flere arbeider av Haaland fra før. Museet arbeider for å anskaffe samtidskunst av kunstnere med tilknytning til regionen. Museet kjøpte inn arbeider av Bernhard Østebø (f. 1961) og Fredrick Arnøy (f. 1989), begge med tilknytning til Haugalandet. Kunstmuseet kjøpte inn verket «Item 053», akryl og collage av Christian Messel (f. 1980), fra årets Filmfestivalutstilling. Museet har et par collager fra før av i samlingen, blant annet av Stein-Magnus Opedal og Inger Bruun, begge kunstnere fra Rogaland.

Kulturhistorie

I 2019 økte samlingen med 15 000 gjenstander og 8000 fotografier. Det skyldes den nye organiseringen av Haugalandmuseet, der ett eierstyre nå eier 9 samlinger. I løpet av året har vi hatt flere befaringer til alle samlinger og har på denne bakgrunn gjort et nytt grovt overslag over gjenstandssamlingen og fotosamlingen. Ved den nye organiseringen har antallet kulturhistoriske bygninger også økt. Tallet som ble rapportert inn til bygningsvernundersøkelsen i regi av Kulturrådet er 56 bygninger. I 2019 sendte Nasjonalbiblioteket ut en undersøkelse der vi ble bedt om å rapportere inn audiovisuelt materiale vi har i samlingene. Vi har i etterkant brukt tid på å få nøyaktig oversikt over lyd- og bildesamlinger. Fotoarkivar for museene i Rogaland, (Fellestjenestene) har nå et overordnet ansvar for å gi råd, veiledning og hjelp til bevaring og dokumentasjon for denne type materiale i museene, samt lage en oversikt over audiovisuelt materiale ved alle museer. Ved en fintelling har Haugalandmuseet nå 1700 lyd- og filmobjekter i samlingene.

Av spesielle nye samlinger kan nevnes Endre Heggen – lyd- og bildesamling. Sogelagsmannen Endre Heggen fra Ølen i Vindafjord. Lydsamlingen omfatter 518 lydkassettar og 2000 fotografi, og ble gitt av Vindafjord kommune. Med samlingen fulgte også kr. 330 000,- i øremerkede midler, som skal brukes til å forvalte og tilgjengeliggjøre samlingen. En god del av lydopptakene er allerede digitalisert. Vi planlegger registrering av arkivet i databasen Primus, før et utvalg av opptakene kan publiseres på Digitalt Museum. Blant opptakene vi finner er tema om andre verdenskrig, sildefisket og dagligliv i

Ølen og Bjoa. Lydarkivet er en flott og viktig del av den immaterielle kulturarven fra Nord-Rogaland. Dette inntaket kom i stand som en følge av den nye organiseringen av museet – der Vindafjord kommune ser museet som den naturlige forvalter av en så viktig kulturhistorisk samling med lydopptak og fotografi.

Digitalisering og katalogisering

Kunstsamlingen: Det ble registrert 18 nye kunstverk i 2019. 1 verk er registrert i Primus i forbindelse med anskaffelse i 2019, 17 verk er restanser fra tidligere inntak.

Gjenstandssamlingene: Til sammen ble 1255 nye hovedposter opprettet i Primus, med til sammen 2588 objekter. Mesteparten av det registrerte materialet, rundt 1000 objekter, var fra Arquebus krigshistorisk museum, og Samlingsteam Rogaland har bidratt til at et så stort antall ble registrert. Ellers er det registrert gjenstander fra Karmsund folkemuseum og Nedstrand bygdemuseum.

Fotosamlingen: Det ble digitalisert og registret fotografi i arkivet etter Margit Petersen, Sigrid B. Hauge, Tor Brekke og Jordal foto. Det ble i tillegg registrert foto fra album etter Haugesund Rederiforening. Til sammen er det digitalisert 4667 fotografi, opprettet 2980 nye hovedposter i Primus (totalt 11013 fotografier) – blant annet på grunn av serieregistrering av tidligere digitalisert materiale.

Bygninger: I forbindelse med bygningsvernundersøkelsen, initiert av Kulturrådet, ble 27 nye bygninger registrert i Primus.

Revisjon og vurdering av samlinger

Revisjon av objekter og samlinger er viktig for å få god oversikt i samlingene, samt legge inn rett betegnelse og emneord i Primus, og lette søket etter objekter. I løpet av 2019 ble nesten alle registrerte stoler i Haugalandmuseet revidert (ikke alle ble gjenfunnet), til sammen 237 poster i Primus. Det var stoler fra Karmsund folkemuseum, Bokn bygdemuseum, Arquebus krigshistorisk museum, Nedstrand bygdemuseum og Vindafjordmuseet. Hele stolsamlingen, med ukatalogisert materiale, omfatter 516 gjenstander. Av disse er 294 katalogiserte og 222 ukatalogiserte. Det ble skrevet en vurderingsrapport som foreslår tiltak som bedre magasinering og avhending.

Revisjonsarbeidet ble gjort i forbindelse med utstillingen «Tingenes tilstand» som åpnet i 2018. Utstillingen sto til august 2019, og handlet om museets samlinger. Utstillingen skulle vise noen av de store samlingene museet har og gi rom for refleksjon rundt museet, innsamling og avhending - sammen med publikum. Et konkret resultat av mange års arbeid med å skaffe oversikt og gjennomføre kulturhistoriske vurderinger av samlingene.

Sammen med de andre regionmuseene i Rogaland og Norsk Oljemuseum har Haugalandmuseet revidert og vurdert radiosamlinger. Dette ble gjort som et av tiltakene i felles dokumentasjons- og innsamlingsplan for museene i Rogaland. En felles gjennomgang og vurdering av hele fylkets radiosamlinger har munnet ut i bedre kunnskap og økt bevissthet rundt vår regionale radiohistorie. Et konkret mål med dette arbeidet har vært avhending av radioer som ikke er viktige/ikke er bevaringsverdige. Haugalandmuseet har 125 radioer i sin samling, hvorav 44 katalogiserte og 81 ukatalogiserte.

Det er satt i gang et dokumentasjons- og formidlingsprosjekt for å løfte fram profesjonelle kunstnere i Nord-Rogaland. I 2019 ble det gjort et arbeid i Vindafjord kommune, der kunstneren Ragnvald Eikeland (1921-1960) kom fra. Haugesund billedgalleri har 13 verk av Ragnvald Eikeland, og disse ble revidert i Primus.

Stol datert 1707. Innkommet fra Eide på Karmøy, opprinnelig fra Skjold i Vindafjord. Foto: Haugalandmuseet/Ingrid Fitje Apneseth

Publisering på Digitalt Museum

En stor del av katalogiserte gjenstander, fotografier, kunst og bygninger er publisert på nettstedet Digitalt Museum. I løpet av 2019 ble 3348 nye objekter publisert: 2873 fotografier, 405 nye gjenstander, 34 kunstverk og 36 bygninger. Målet for foto var 3000, så vi nådde det nesten. Totalt har vi publisert 21738 fotografier, 11095 gjenstander, 449 kunstverk og 56 bygninger. Til sammen hadde museet 33 352 objekter på Digitalt Museum pr. 31.12.2019.

Haugalandmuseet er det museet i Rogaland som har publisert flest fotografier. Vi fikk også publisert alle våre bygninger, som en del av arbeidet med bygningsvernundersøkelsen i regi av Kulturrådet. Det er stor etterspørsel etter våre fotografier, og antall bestillinger via Digitalt Museum har økt mye de siste årene.

Samling	Antall	Katalogisert (hovedposter i Primus) pr. 31.12.2019 (i parentes totalt antall objekter)	Publisert på Digitalt Museum pr. 31.01.2020:
Gjenstand	75 000	29 791 (44916)	11095
Fotografi	670 000	22 173 (68899)	21738
Kunst	2600	2149 (2203)	449
Bygning	56	56	56
Lyd	800	0	0
Film	734	0	0
Arkiv (hyllemeter)	100		
Tilsammen		54169	33 338

Forbyggende konservering

Rengjøring av avdelinger og miljøutstillinger har vært prioritert. Et større prosjekt var rengjøring av Vatland-samlinga, Baustad ungdomshus, Nedstrand. Samlingen omfatter rundt 1500 gjenstander. Samlingen har vært utstilt i 30 år, og er utsatt for lys, høy luftfuktighet og skadedyr. Ved befaring og rengjøring i juni ble det avdekket muggforekomster og samlingen er stengt av inntil videre. Ved registrering av samlingene på Arquebus krigshistorisk museum ble det også avdekket mugg. Som en følge av forholdene som ble avdekket ble det installert avfukter og varmepumpe på Arquebus krigshistorisk museum, og avfukter på Baustad ungdomshus i Nedstrand bygdemuseum og på Bokn bygdemuseum.

Det er utført lysmålinger i utstillingene ved Haugesund billedgalleri og Karmsund folkemuseum, som viser for høye lys- og UV-verdier i flere utstillingssaler. Uregistrerte gjenstander som har vært lagret ved Vindafjordmuseet er flyttet ut fra museet til bedre magasin.

Konservering

Gjenstander i metall som skal inn i det nyinnredede Losahuset, Dokken viste seg å være i dårlig tilstand, etter 30 år i fuktig klima. Teknisk konservator ble leid inn for å konservere og klargjøre gjenstander til bruk.

Det er utført muggsanering av gjenstander fra Vatland-samlinga og Arquebus krigshistorisk museum. Et større prosjekt for muggsanering er planlagt.

Magasin

Bygging av kjølerom for foto og montering av kompakte rullereoler ble ferdigstilt i 2019. Med dette magasinet på 70 m2 har museet sikret god bevaring av fotosamlingen på 670 000 fotografier. Total kostnad var kr. 1 300 000 (eks. moms). Kjølemagasinet er finansiert med egne midler, samt et tilskudd fra Stiftelsen UNI på kr. 500 000,-.

Ett kulturhistorisk magasin på 50 m2 er oppgradert. Gamle trereoler ble revet og nye stålreoler ble montert. Magasinet skal romme museets steintøy-, keramikk- og porselenssamling.

Museet har et samlet behov for nytt magasinareal på 2000 m2. Et forprosjekt for nytt magasin på 1000m2, under bakken på Tysværtunet, ble påbegynt. Tysvær kommune og Haugalandmuseet satte av kr. 250 000 hver til forprosjektet. Forprosjektet skal få klarlagt kostnader og muligheter/ begrensinger i et eventuelt byggeprosjekt, finansieringsmodeller og samarbeidsmodeller mellom Tysvær kommune og Haugalandmuseet. Det ble utarbeidet en romplan og foretatt en ROS-analyse.

Fra arbeidet med utskifting av trekonstruksjoner og skraping på Wrangell-huset. Foto: Haugalandmuseet/John Olav Lillesund

DRIFT OG BYGNINGSVERN

Avdeling for drift har ansvar for drift og vedlikehold av administrasjonsbygninger og kulturhistoriske bygninger, samt bygningsvern på museet. I tillegg kommer oppgaver som brannansvar og sikring av anleggene. I 2019 overtok Haugalandmuseet driftsansvaret for flere museer, med innkjøring av nye systemer, oppfølging av skader, reparasjoner, vedlikeholdsbehov og alarmer. Avdelingen hadde i 2019 tre faste ansatte og én prosjektansatt. Takket være stor innsats fra de ansatte har vi klart dette på en god måte.

Drift og vedlikehold

Haugalandmuseet leier 6 administrasjonbygninger av eierkommunene. Det er Karmsund folkemuseum, Haugesund billedgalleri, Arquebus krigshistorisk museum, Vindafjordmuseet, Nedstrand bygdemuseum (lærerboligen) og Bokn bygdemuseum. Det er eiers (kommunene) ansvar å

vedlikeholde, men Haugalandmuseet har som leietaker den daglige oppfølgingen, som går ut på å melde fra om alt fra vannlekkasjer til skader på tak. Administrasjonsbygningene rommer både

kontorer, utstillinger og magasiner. For å kunne bevare samlingene på en god måte er det svært viktig at de blir godt vedlikeholdt. Det legges hvert år ned mye ressurser i å melde inn, følge opp planlagte og pågående arbeider på bygningene og utføre vaktmesteroppgaver.

Et stort vedlikeholdsprosjekt har vært arbeidene med omlegging av skifertakene og oppussing av fasadene på bygningen til Karmsund folkemuseum. Dette arbeidet ble satt i gang av Haugesund kommune i 2017, etter flere år med vannlekkasjer, og ble ferdigstilt 2019. Ved Arquebus krigshistorisk museum er to taklekkasjer reparert.

Museet står for alt vedlikehold og oppgradering av interiører. På Karmsund folkemuseum ble et utstillingsrom på 100 m2 malt på nytt. Det har lenge vært en utfordring med varme i dette rommet. For å utnytte spillvarmen fra kjølekompressoren til det nye fotomagasinet ble det montert varmepumpe i dette rommet. Utenfor det nye kjølemagasinet ble et arbeidsrom for fotoarkivaren i Fellestjenestene i Rogaland oppgradert.

Det ble installert trådløst publikums-wifi i utstillingsarealer og kontorer, lagt ny fiberlinje inn til Karmsund folkemuseum og kabelforbindelse mellom Skåregata 142 og Wrangell-huset. I Wrangell-huset ble ventilasjonsanlegg og varmepumpe montert for å kunne ta i bruk huset, og spesielt andre etasje til kontorer. Ved Vindafjordmuseet ble det montert nytt kjøkken og gulv i formidlingsrommet. Et stort løft var etableringen av nytt verksted for håndverkerne i Haugeverven. Nye verkstedsmaskiner, sponavsug og reoler er kjøpt inn og montert. Dette gjør at større arbeider nå vil være mye lettere og bedre å utføre. Museet beholder også det gamle verkstedet ved Karmsund folkemuseum til mindre arbeidsoppgaver. Ved overtakelse av Arquebus krigshistorisk museum har museet også fått et fullt utstyrt metallverksted som en på sikt vil kunne begynne å bruke.

Opp- og nedmontering av utstillinger er en viktig del av museets arbeid. Ved Haugesund billedgalleri ble utstillinger montert opp og ned hver måned gjennom året, og mange av utstillingene er arbeid utført for Haugesund kunstforening. Ved Karmsund folkemuseum ble den innleide utstillingen «Dyr du skulle ønske ikke fantes» pakket ut og montert. To av leilighetene til museets eiendomsselskap AS Karma i Hasselgata 31 på Bakarøy er pusset opp etter at leietakerne har flyttet ut i 2019.

Bygningsvern

Tilstandsvurderinger av alle bygninger i forbindelse med Kulturrådets bygningsvernundersøkelse, ble prioritert i 2019. Tilstandsvurderingen ble registrert i PrimusWeb, FDV-modulen. Haugalandmuseet har åtte bygninger i tilstandsgrad 3 (kraftige symptom på forfall), 22 bygninger i tilstandsgrad 2 (vesentlige symptom på forfall) og 24 i tilstandsgrad 1 (svake symptom på forfall).

Arbeidet ble utført sammen med bygningsantikvar ved Fellestjenestene, museene i Rogaland. Bygningsantikvaren har også skrevet en rapport der resultatene presenteres: https://fellestjenestene.no/2020/01/24/ny-rapport-om-bygningsvern-pa-musea-i-rogaland/ Rapporten dokumenterer tilstandsgrad for alle bygninger, samt ressursbehov ved det enkelte museum. For Haugalandmusets del er det behov for 2 nye faste stillinger, til sammen 3,5 stillinger for å drive tilfredsstillende vedlikehold og restaurering på alle bygningene. I dag har Haugalandmuseet kun 1,5 håndverksstillinger.

Det utføres hvert år reparasjoner og vedlikehold på noen av museets 56 kulturhistorisk bygninger. Av ordinært vedlikehold ble det gjort noen arbeider på museumsgården Ørpetveit, et småbruk fra 1790,

som består av våningshus, løe, eldhus, hønsehus og utedo. Vi skiftet ut et stort antall taksten på flere av bygningene, reparerte pipa på våningshuset og reparerte hjørnebord, vindskier og vinduer på flere av bygningene. Ny dør mot øst i løa ble også laget.

Bua fra Mo i Etne fra 1750, som ble flyttet og satt opp igjen på Sandbekken i Tysvær i 1995, fikk ny kledning på sørveggen. Det er også gjort noen små reparasjoner på røykstova på Laupland på Bokn fra 1650, og på kverna på Sandve på Karmøy fra 1850.

Ny kledning på sørvegg, på Bua fra Mo i Etne: Foto: Haugalandmuseet/Jan Egil Nes

På Tonjer (Sørhaugøy fyrstasjon) har sjøhuset blitt ferdigstilt. Det som gjensto var å få malt ferdig fasaden på sjøsida. Dermed er hele dette fredede anlegget fra 1846, med fyrbolig og sjøhus ferdigstilt etter åtte år med restaurering. På grunn av beliggenheten ute i havgapet, og korte arbeidssesonger, har dette tatt lengre tid enn det som er vanlig. Perspektivet på vedlikeholdet her ute er også kort. Vær og vind gir oss store utfordringer. Mesteparten av dekk/fendere på kaien forsvant etter vinterstormene og måtte fornyes. Glassruter i tårnet ble skiftet, samt noen kledningsbord på takløftet på fyrboligen.

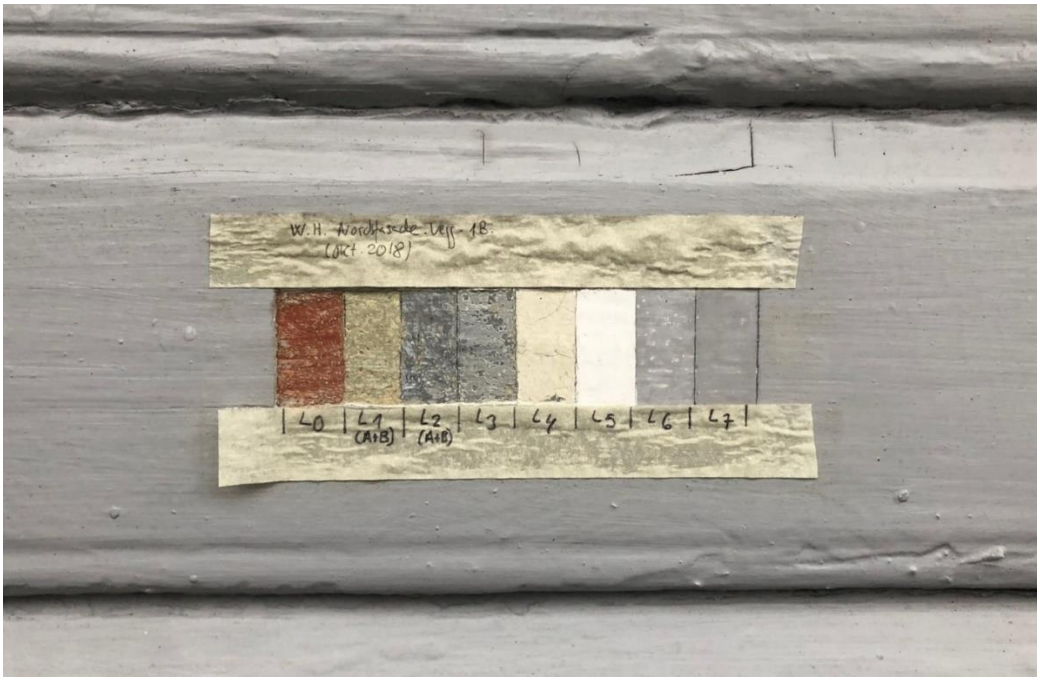

Malingslagene på Wrangell-husets nordvegg. Foto. Haugalandmuseet/Grethe Paulsen Vie

Ett større restaureringsprosjekt startet opp i 2019. Det var arbeidene på Wrangell-villaen, en skipsrederbolig fra 1894 som museet kjøpte sammen med Haugesund kommune i 2017. Vedlikehold og reparasjoner av eksteriør ble prioritert. Det ble foretatt forundersøkelser av malingslag for å finne fram til tidligere fargevalg. Vi monterte stillaser på vestsiden for reparasjoner, skraping og

malearbeider. Hele vestveggen ble skrapt og malt denne sesongen. Det ble lagt ned anslagsvis 900 timer bare på dette arbeidet. Den gamle porten mot Torggaten ble demontert, sveiset, slipt, lakkert og montert på plass igjen. Kjeller og kjøkkentrapp ble reparert og nytt rekkverk ble montert på kjellertrappen.

Sikker datering av museumsbygningene er en del av dokumentasjonsarbeid og kunnskaps-oppbygging ved museet. For noen av bygningene har vi skriftlige kilder som branntakster og andre dokumenter som gir sikre svar på hvor gamle bygningene er. Andre ganger er det dårlig med kildemateriale. Dette gjelder blant annet røykstova og kårhuset på Laupland, Bokn. Det ble derfor tatt en treringdatering, eller dendrokronologi, som det kalles, for absolutt datering av fellingsåret for tømmer. Det er en krevende metode, som baserer seg på variasjoner i trærnes årringer, år for år gjennom historien. Årringene varierer i forhold til vekstforholdene de enkelte år. Dette gjøres ved at man måler tykkelsen på årringene i forhold til hverandre. Ved å arbeide seg bakover til stadig eldre tømmer har man kunnet bygge opp tabeller, såkalte *grunnkurver*. Dette er et møysommelig og tidkrevende arbeid. Svarene på prøvene som ble tatt på bygningene viste seg dessverre å være negative – det var ikke mulig å konkludere med et felllingsår ut fra de prøvene som ble tatt.

Kulturlandskap

Museet forvalter også kulturlandskap, som hager og beitemark. Vi sørger for at det kommer sauer på beite på museumsgården Ørpetveit og på Tonjer fyr. Det er anlagt en hage med historiske stauder i Dokken friluftsmuseum. Nytt i år var forvaltning av hagen rundt Wrangell-huset, der beplantning ble foretatt i samarbeid med Haugesund kommune.

Sikring

Haugalandmuseet har sikringsplan for alle kulturhistoriske bygninger og anlegg som huser samlinger. Det er utarbeidet ett dokument for hver bygning/anlegg, til sammen 26 dokumenter. Vi utførte ROS-analyse på to nye bygninger: Wrangell-huset med tilhørende garasje/uthus. Rullering av sikringsplanen, med nye prioriterte tiltak ble gjennomført. Det ble søkt om og tildelt sikringsmidler fra Kulturrådet og gjennomført to større tiltak. Det gjaldt brannsikring og tyverisikring.

Lydopptak fra Endre Heggen-samlingen, gave fra Vindafjord kommune i 2019.
Foto: Haugalandmuseet/Grethe Paulsen Vie

FORSKNING

Arbeidet med årboka Haugalendingen 2019-2020 startet opp. Tema for neste årbok er sildefiske gjennom 1000 år. Ansvarlig redaktør er konservator ved museet. Redaksjonen er satt sammen av frivillige.

Det ble skrevet bokanmeldelse til Tidsskrift for kulturforskning 2/2019: *Lotta Fernstål og Charlotte Hyltén-Cavallius (red.) 2018. Undersökning om de så kallade tattare eller zigeuner, cingari, bohemiens: Deras härkomst lefnadsätt, språk m.m. Samt om, när och hwarest några satt sig ner i Swerige?* Nordic Academic Press. Forfatter: Grethe Paulsen Vie

Fagartikkel: *Sauen, gjetaren og hunden – Innsamling av bilde til Jærmuseets dokumentasjonsprosjekt*. Forfatter: Madli Hjermann og Målfrid Grimstvedt. Publisert i Jærmuseets årbok 2019

FORNYING

Ny innredning av Losa-huset i Dokken: Huset har rommet miljøutstilling i 30 år, med innredning fra år 1900. Det er nå laget en ny plan for huset. Konseptet levende historie tas i bruk, noe som er blitt vanlig ved flere norske museer i løpet av 2000-tallet. Prosjektgruppen, med ansatte fra formidling og forvaltning, har laget rammefortellinger og planlagt ny innredning, samt gjennomført prosjektet med nedpakking av gjenstander og nedvask. Vi hadde en første nyåpning av huset 11. juli.

Losa-huset er nå innredet til et levende historisk miljø i året 1916. Gjenstandene kan brukes som rekvisita og formidlerne kan ha ulike aktiviteter i huset. Huset kan også leies ut til møtelokale og andre små, intime arrangement.

Ved Vindafjordmuseet i Vikedal ble det frigjort plass til et nytt undervisningsrom. Et tidligere kontor og lager for gjenstander ble tømt, nytt kjøkken ble montert og nye møbler kjøpt inn. Det er nå lagt til rette for å kunne ta imot skoleelever og andre grupper i dette rommet.

Vår på Vindafjordmuseet i Vikedal. Foto: Haugalandmuseet/Grethe Paulsen Vie